

Rapport

Voortgangsrapport monitoring Buurtsportcoach Plus

Voortgangsrapport monitoring Buurtsportcoach Plus

In opdracht van Vereniging Sport en Gemeenten

Mulier Instituut

Janne van der Heijden

Kirsten Gutter

Wikke van Stam

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het Mulier Instituut.

© Mulier Instituut

Utrecht, 26 september 2024

www.mulierinstituut.nl

info@mulierinstituut.nl

Disclaimer

U mag delen uit deze publicatie overnemen op voorwaarde van bronvermelding: auteur(s), de titel van de publicatie en het jaar van uitgave.

Er gelden gebruiksvoorwaarden voor de foto's in deze publicatie. Neem foto's daarom niet over zonder toestemming van het Mulier Instituut.

Over ons

Het Mulier Instituut doet sportonderzoek voor beleid en samenleving. Voor overheden, maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, sportorganisaties en bedrijven onderzoeken we allerlei thema's op het gebied van sport en sportief bewegen: van de sportdeelname van (groepen) Nederlanders tot de motorische vaardigheden van kinderen, en van diversiteit en inclusie in de sport tot de economische impact van sportevenementen.

Het Mulier Instituut is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk.

Ons doel is bijdragen aan goed onderbouwd beleid, gericht op de bevordering van sport, sportief bewegen en versterking van de sportsector. Dit doen we op verschillende manieren:

We verzamelen data en monitoren de Nederlandse sportsector en beleidsprogramma's.

We ontwikkelen kennis en onderzoeksmethoden via verkennende en verdiepende studies.

We duiden onderzoeksuitkomsten en vertalen deze naar de beleidspraktijk.

We onderbouwen beleidsbeslissingen met expertise en advies.

We bieden gevraagd en ongevraagd duiding en reflectie in de rol van 'kritische vriend' van de sportsector.

We zetten ons in voor de bevordering van de sportwetenschap.

Inhoudsopgave

Voortgangrapport monitoring Buurtsportcoach Plus

Samenvatting	5
1 Inleiding	7
1.1 Achtergrond	7
1.2 Doelstelling	9
1.3 Onderzoeksmethode	9
2 O-meting	10
2.1 Redenen voor deelname	10
2.2 Situatie bij start van de pilot	12
2.3 Takenpakket van de BSC Plus	13
2.4 Partners	14
2.5 Ondersteuningsbehoeften	15
3 Community of Practice	16
3.1 Inrichting CoP	16
3.2 Motivatie deelnemers	16
3.3 (Mogelijke) knelpunten	17
4 Conclusie & aanbevelingen	18
4.1 Conclusie	18
4.2 Aanbevelingen	19
Bronnen	22

Voortgangsrapport monitoring Buurtsportcoach Plus

Inleiding

De buurtsportcoach speelt een steeds grotere rol bij leefstijl- en preventieaanpakken waarbij bewegen als middel wordt ingezet. Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) is eind 2023 gestart met een pilot waarbij buurtsportcoaches worden opgeleid tot buurtsportcoach plus (BSC Plus).

De BSC Plus is een leefstijlcoach met verstand van bewegen en is dichtbij, laagdrempelig en toegankelijk. De BSC Plus bevordert een gezonde leefstijl en ondersteunt deelnemers bij het bereiken van hun gezondheidsdoelen. Zo worden gezondheid en bewegen meer met elkaar verbonden en kan verder gebouwd worden aan een sterk lokaal/regionaal netwerk van sport, bewegen, zorg en welzijn. De BSC Plus kan zo goed aansluiten bij de lokale en regionale integrale Plannen van Aanpak, zoals deze zijn opgesteld in het kader van de Brede SPUK.

In opdracht van Vereniging Sport en Gemeenten voert het Mulier Instituut de monitoring van de pilot BSC Plus uit.

Doelstelling

Dit onderzoek heeft als doel de uitrol van de pilot BSC Plus te monitoren. Daarnaast onderzoeken we wat de nieuwe functie 'BSC Plus' zou kunnen betekenen en hoe deze in de praktijk vorm krijgt.

Conclusies

- Zowel gemeenten als deelnemers zelf hebben als doel om de beweegcomponent een stevigere rol te geven binnen de Gecombineerde Leefstijlinterventie (GLI).
- De BSC Plus kan ervoor zorgen dat deelnemers al tijdens het GLI-traject structureel in beweging worden gebracht en na afloop in beweging blijven.
- De meeste deelnemers hebben niet de ambitie om als leefstijlcoach zelfstandig GLI's uitvoeren.
- De toekomstige invulling van de functie BSC Plus is in de meeste gemeenten nog niet helder.
- Verbinding leggen tussen zorg en sport zien zowel gemeenten als deelnemers als belangrijke taak van de BSC Plus. Deelnemers zien hier echter nog verschillende knelpunten, zoals gebrek aan tijd vanuit zorgprofessionals en lastige doorstroom naar regulier sport- en beweegaanbod.

Inleiding

In opdracht van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VSG) monitort het Mulier Instituut de pilot Buurtsportcoach Plus. In dit eerste hoofdstuk beschrijven we de achtergrond, doelstelling en onderzoeksmethode van dit onderzoek.

1.1 Achtergrond

Bewegen en gezonde leefstijl

Een Gecombineerde Leefstijlinterventie (GLI) is een programma waarin mensen met overgewicht of obesitas werken aan een gezondere leefstijl. Het doel van deze programma's is om deelnemers te begeleiden naar een gezondere leefstijl en daarmee te voorkomen dat ze een aan overgewicht gerelateerde aandoening krijgen. In de GLI wordt gewerkt aan leefstijl, gezonder eten en duurzame gedragsverandering (Loketgezondleven.nl, z.d.).

Bewegen maakt geen of slechts een klein deel uit van de GLI (Heerschop et al., 2023) en wordt niet vergoed door de zorgverzekering. Maar bewegen is wel een belangrijk onderdeel van een gezonde leefstijl. De buurtsportcoach speelt een steeds grotere rol bij leefstijl- en preventieaanpakken waarbij bewegen als middel wordt ingezet. VSG is eind 2023 gestart met een pilot waarbij buurtsportcoaches worden opgeleid tot buurtsportcoach plus (BSC Plus).

Buurtsportcoaches

Er zijn 2.230 buurtsportcoaches in Nederland (peildatum 31 december 2023), in 320 gemeenten (Gómez Berns et al., 2024). Daarnaast zijn er nog 570 beweegcoaches verdeeld over 179 gemeenten. De buurtsportcoach of beweegcoach is een spin in het web in de wijk, zorgt voor verbinding met andere domeinen en brengt mensen aan het sporten en bewegen in de buurt. In 2022 werkte ruim twee derde van de buurtsportcoaches samen met één of meer zorgprofessionals, waarbij bijna de helft (44%) samenwerkte met een leefstijlcoach binnen de GLI (Van der Heijden et al., 2023).

De BSC Plus

De BSC Plus is een leefstijlcoach met verstand van bewegen en is dichtbij, laagdrempelig en toegankelijk. De BSC Plus draagt bij aan het bevorderen van een gezonde leefstijl en ondersteunt deelnemers bij het bereiken van hun gezondheidsdoelen.

Zo worden gezondheid en bewegen meer met elkaar verbonden en kan verder gebouwd worden aan een sterk lokaal/regionaal netwerk van sport, bewegen, zorg en welzijn. De BSC Plus kan zo goed aansluiten bij de lokale en regionale integrale Plannen van Aanpak, zoals deze zijn opgesteld in het kader van de Brede SPUK.

Funcieniveau BSC Plus

De BSC Plus kan een functie op hbo- of op mbo-niveau zijn:

- De hbo-BSC Plus is als leefstijlcoach geschoold en kan daarmee ook in het register worden opgenomen van de Beroepsvereniging Leefstijl Coaches Nederland (BLCN). Deze BSC Plus mag een programma uitvoeren volgens de voorwaarden van de GLI's zoals deze per 1 januari 2019 in het basispakket van de verzekeraars zijn opgenomen. De buurtsportcoach volgt hiervoor een geaccrediteerde opleiding tot leefstijlcoach via AVLEG. Dit kan begin 2024 op drie verschillende locaties: Zwolle, Ede en Rotterdam. Waarschijnlijk komen er in het najaar van 2024 nog opleidingslocaties bij. Ook mbo-geschoolde buurtsportcoaches mogen deelnemen aan deze opleiding, maar zij kunnen zich niet laten registreren in het register van de BLCN.
- De mbo-BSC Plus is een buurtsportcoach die naast sport en bewegen ook veel kennis heeft van gezonde leefstijl en het bereiken van mensen met (zwaar) overgewicht en een ongezonde leefstijl. Dit blijkt een lastig bereikbare groep, die nog lang niet altijd deelneemt aan de GLI. De mbo-BSC Plus kan deze mensen tijdens de GLI of voordat ze mogelijk aan een GLI deelnemen bereiken en helpen. De mbo-BSC Plus kan vooralsnog niet opgenomen worden in het register van de BLCN, omdat hiervoor minimaal hbo-niveau nodig is. Ze kunnen dus ook geen vergoeding krijgen van zorgverzekeraars voor hun werk. De mbo-BSC Plus mag dus niet (zelfstandig) de GLI uitvoeren, maar werkt aan het betrekken van mensen bij de GLI. De buurtsportcoach volgt hiervoor een training 'Beweegreis' via de Landelijke Academie van Buurtsportcoaches (LAB).

Deelnemende gemeenten

Het streven van de pilot is dat er jaarlijks (2023, 2024 en 2025) in elk van de 25 GGD-regio's twee nieuwe gemeenten met het principe van de BSC Plus aan de slag gaan. De gemeente krijgt voor de deelname eenmalig 15.000 euro aan cofinanciering. Het is aan de deelnemende gemeenten om te bepalen of er een hbo-BSC Plus of een mbo-BSC Plus wordt opgeleid in hun gemeente.

Community of Practice

Voor kennisuitwisseling en intervisie onder de BSC Plus-deelnemers, worden er in de pilot Communities of Practice (CoP's) georganiseerd voor de buurtsportcoaches. Dit is een lerend netwerk van professionals. Een CoP dient meerdere doelen, zoals kennis delen, informeren en adviseren, van en met elkaar leren, elkaar op de hoogte houden, positieve ervaringen uitwisselen, casussen inbrengen en bespreken, en vernieuwing aanbrengen.

Het Kenniscentrum Sport & Bewegen (KCSB) organiseert en ondersteunt de CoP's, met het idee dat de groep uiteindelijk een zelfsturend geheel wordt en de inhoud zelf vormgeeft. Momenteel zijn er vier regionale CoP's, gekoppeld aan de verschillende opleidingsgroepen.

1.2 Doelstelling

Dit onderzoek heeft als doel de uitrol van de pilot BSC Plus te monitoren. Daarnaast onderzoeken we wat de nieuwe functie 'BSC Plus' zou kunnen betekenen en hoe deze in de praktijk vorm krijgt.

1.3 Onderzoeksmethode

0-meting

Om te monitoren hoe de uitrol van de pilot gaat en waar de gemeenten aan de start van de pilot staan, hebben we een 0-meting uitgezet onder de deelnemende gemeenten. Hiervoor hebben we een online vragenlijst uitgestuurd naar een contactpersoon bij de gemeente, vaak een beleidsmedewerker. VSG heeft de contactpersonen aan ons doorgegeven. Gemeenten zijn verplicht om de vragenlijst in te vullen. Gemeenten die na een reminder de vragenlijst nog niet hadden ingevuld, hebben we gebeld. De uiteindelijke respons is 100 procent.

In de vragenlijst vroegen we naar de doelen van het BSC Plus-project en de situatie rondom de GLI in de gemeente op dat moment. Ook vroegen we naar knelpunten en bevorderende factoren bij de GLI die gemeenten momenteel ervaren of in het verleden hebben ervaren.

De eerste groep BSC Plus is gestart in november 2023 (n=35). De tweede groep is gestart in februari 2024 (n=17). In totaal doen er dus tot nu toe 52 gemeenten mee aan de pilot. In elke groep zitten zowel hbo- als mbo-BSC Plus. In de vragenlijst hebben we niet gevraagd of het om een hbo- of mbo-BSC Plus gaat.

Community of Practice

De eerste regionale CoP's vonden plaats in het voorjaar van 2024. Wij sloten bij twee daarvan aan, om te horen hoe de BSC Plus op dit moment met het project bezig zijn, hoe het gaat met de implementatie in hun gemeente en wat zij ervaren als knelpunten en bevorderende factoren binnen de pilot.

Tijdens de CoP's hebben we aantekeningen gemaakt. We hebben alle aantekeningen gebundeld en geanalyseerd via een thematische inhoudsanalyse. Hierbij identificeerden we relevante onderwerpen in de uitspraken van deelnemers en vatten we die samen. We hebben met name gelet op de volgende vragen:

- Hoe zijn de BSC Plus op dit moment met het project bezig?
- Hoe gaat het met de implementatie in hun gemeente?
- Wat ervaren zij als knelpunten en bevorderende factoren binnen de pilot?

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 bespreken we de resultaten van de 0-meting op basis van de vragenlijst. In hoofdstuk 3 bespreken we de eerste regionale CoP's die in het voorjaar van 2024 zijn gehouden. In hoofdstuk 4 staan conclusies en aanbevelingen.

0-meting

In dit hoofdstuk beschrijven we de resultaten van de 0-meting die we in de vorm van een online vragenlijst hebben uitgezet onder de 52 deelnemende gemeenten aan de pilot BSC Plus.

2.1 Redenen voor deelname

Gemeenten hebben verschillende redenen om deel te nemen aan de pilot BSC Plus. Redenen die veel gemeenten noemen, zijn:

- de inzet van de buurtsportcoach willen optimaliseren;
- de leefstijl van inwoners (preventief) willen verbeteren, en specifiek inwoners meer in beweging willen krijgen;
- meer resultaten uit de GLI willen halen (door sport en bewegen beter te borgen in het programma).

Daarbij zien gemeenten de toekomstige BSC Plus als een schakel tussen zorg en sport. Zo kunnen ze richting geven aan de uitvoering van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en de verbinding maken tussen GALA en het Integraal Zorgakkoord (IZA).

'In onze gemeente wordt op dit moment tijdens de GLI-trajecten niet voldoende aandacht besteed aan het sport- en beweegaanbod waardoor de doorstroom richting structureel sporten stagneert. Ook ervaren veel deelnemers een hoge drempel om tijdens of na het GLI-traject zelfstandig deel te nemen aan een sport- of beweegactiviteit of club. Er is behoefte aan extra begeleiding, "tussenaanbod" en structureel passend aanbod van sport en bewegen om de doorstroom naar structureel sporten en bewegen te borgen.'

'De druk op de zorg wordt steeds groter. Daarom verschuift een stuk van de zorg naar het sociale domein. Leefstijl is een onderdeel van de oplossing van verschillende gezondheidsproblematieken. Onze beweegcoaches zijn nu vooral gericht om mensen in beweging te brengen. Alleen houdt gezondheid meer in dan alleen bewegen. Vanuit het gedachtegoed Positieve Gezondheid wil de gemeente beweegcoaches breder inzetten en daarbij een bijdrage leveren aan duurzame gedragsverandering onder inwoners.'

'Voor de uitvoering van het Gezond en Actief Leven Akkoord wordt een veranderende rol van de buurtsportcoaches gevraagd. De buurtsportcoach gaat steeds meer een rol krijgen binnen de beoogde ketenaanpakken (o.a. GLI en valpreventie). Daarbij gaat het o.a. om de doorverwijzing naar de juiste en passende interventie, maar ook de passende sport/beweegactiviteit.'

De meerderheid van de gemeenten (85%) heeft doelen vastgesteld die ze willen halen door inzet van de BSC Plus. De belangrijkste (gezondheids)doelen die de gemeenten benoemen, zijn:

- het aantal inwoners met overgewicht of obesitas verlagen;
- een gezonde leefstijl onder inwoners bevorderen;
- inwoners aanmoedigen om meer te sporten en bewegen;
- netwerk en samenwerking versterken met zorgprofessionals en andere domeinen.

Daarnaast noemen gemeenten:

- het verbeteren van het sport- en beweegaanbod (preventief om overgewicht en gezondheidsproblemen te voorkomen of na afronding van de GLI);
- het optimaliseren van de uitvoering en werking van de GLI (bijvoorbeeld door kwaliteitsverbetering, het toevoegen van sport en bewegen en de GLI dichterbij de mensen aan te kunnen bieden);
- het verminderen van uitval binnen de GLI.

In totaal hebben 52 gemeenten 156 doelen geformuleerd. Voor het merendeel van de doelen geeft de gemeente aan dat zij al op de goede weg zijn (68%). Dit is opvallend, aangezien de BSC Plus nog niet gestart is op het moment dat ze de vragenlijst invullen. Met 31 procent van de doelen is de gemeente nog niet aan de slag. 1 procent van de doelen hebben ze al behaald.

Extra aandacht voor doelgroep overgewicht en obesitas door BSC Plus

De meeste gemeenten verwachten de mensen met overgewicht (BMI van 25 of hoger) extra te bereiken met een BSC Plus (79%). Meer dan de helft van de gemeenten (63%) verwacht ook de doelgroep mensen met obesitas (BMI van 30 of hoger) extra te bereiken. Dit is logisch, gezien de doelstelling van de pilot dat de BSC Plus de verbinder wordt met de component bewegen in de GLI.

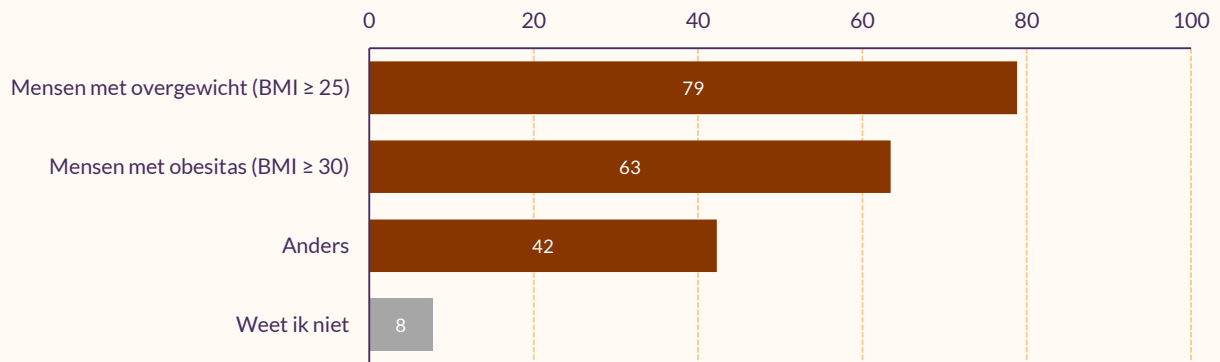
Doelgroepen die gemeenten ook vaak noemen, zijn:

- inactieve inwoners;
- mensen die meer willen bewegen, maar niet weten hoe, of die een drempel ervaren om (meer) te bewegen;
- eenzame mensen;
- ouderen.

Figuur 2.1

Doelgroepen die gemeenten extra willen bereiken met een BSC Plus

(in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=52)

Bron: Vragenlijst onder deelnemende gemeenten aan de pilot BSC Plus 2024, Mulier Instituut.

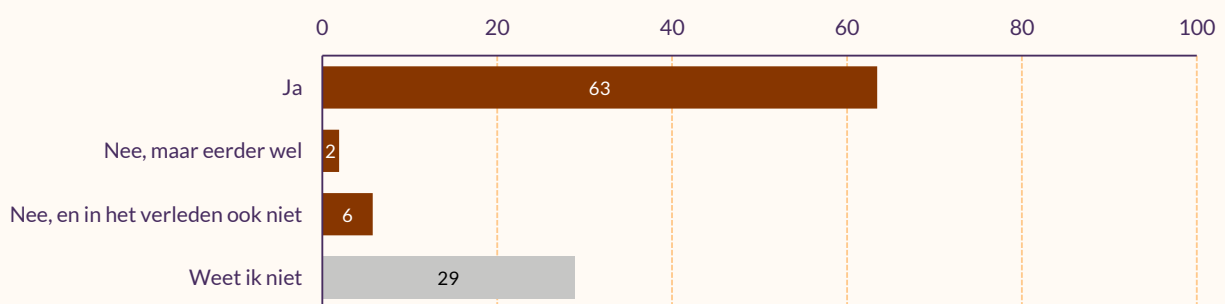
2.2 Situatie bij start van de pilot

In het merendeel van de gemeenten (63%) worden bij de start van de pilot al erkende GLI-programma's uitgevoerd ([figuur 2.2](#)). Een derde (29%) van de gemeenten geeft aan dat zij niet weten of er GLI-programma's uitgevoerd worden in de gemeente.

Figuur 2.2

Voeren gemeenten bij de start van de pilot al erkende GLI-programma's uit?

(in procenten, n=52)

Bron: Vragenlijst onder deelnemende gemeenten aan de pilot BSC Plus 2024, Mulier Instituut.

De meest uitgevoerde GLI-programma's in deelnemende gemeenten zijn COOL en Beweegkuur. Ook landelijk zijn dit de meest uitgevoerde GLI-programma's (RIVM, 2024). Ook SLIMMER wordt in verschillende gemeenten uitgevoerd. Gemeenten geven aan dat de GLI voornamelijk wordt uitgevoerd door fysiotherapeuten, soms samen met een diëtist en een bewegcoach. Ook de leefstijlcoach voert in verschillende gemeenten GLI's uit.

De meeste gemeenten (71%) hebben bij de start van de pilot nog geen geaccrediteerde leefstijlcoaches binnen de BSC-formatie. 15 procent heeft dit wel. De overige gemeenten (17%) geven aan dit niet te weten.

Bevorderende factoren en knelpunten

We vroegen gemeenten welke factoren de uitvoering van de GLI in hun gemeente hebben bevorderd, en welke knelpunten ze hierbij hebben ervaren.

Als bevorderende factoren noemen gemeenten:

- een netwerk met zorgprofessionals en andere domeinen, en goede samenwerkingen: hieronder valt ook het betrekken van eerstelijnszorgprofessionals voor doorverwijzing van de doelgroep naar de GLI;
- bekendheid en enthousiasme vanuit de uitvoerder;
- inzet van de BSC voor het integreren van beweegaanbod in de GLI.

Knelpunten die gemeenten ervaren in de uitvoering van de GLI, zijn onder andere:

- slechte doorverwijzing;
- discussie/restricties rondom financiering of gebrek aan financiën;
- de motivatie van deelnemers: verschillende gemeenten ervaren veel uitval van deelnemers aan de GLI;
- te weinig aandacht voor bewegen binnen de GLI: dit knelpunt kan opgelost worden door de komst van de BSC Plus;
- moeizame doorstroom van deelnemers naar regulier sport- en beweegaanbod na afronding van de GLI: doordat er geen passend aanbod is, door gebrek aan motivatie of door financiële redenen.

2.3 Takenpakket van de BSC Plus

Veel gemeenten geven aan dat de BSC Plus ten opzichte van de BSC meer gericht zal zijn op leefstijl in plaats van enkel op sport en bewegen, zowel binnen de GLI als in het bredere werk van de BSC/BSC Plus. Ook geven gemeenten aan dat de BSC Plus zich extra kan focussen op inactieve inwoners. Daarnaast kan de BSC Plus verbinding zoeken en samenwerkingen opzetten met zorgprofessionals en andere partners in diverse domeinen.

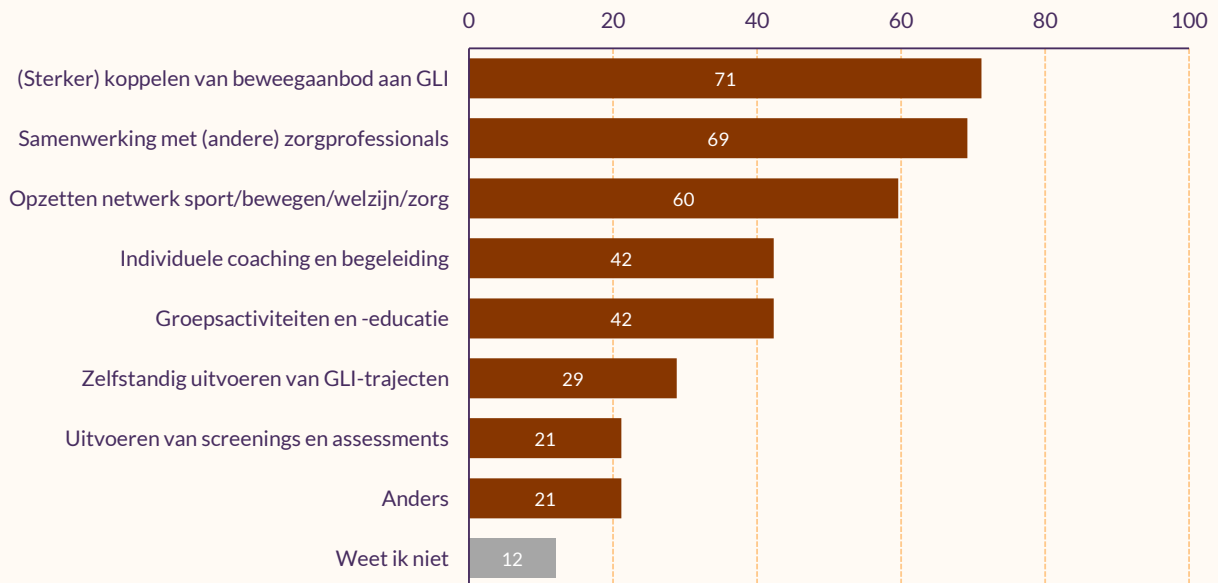
'BSC Plus is meer gericht op leefstijl coaching, tegenover beweegaanbod bij de BSC. Gaat ook meer over verbinding met andere partners/domeinen.'

Het takenpakket van de BSC Plus zal voornamelijk bestaan uit het (sterker) koppelen van beweegaanbod aan de GLI (71%), samenwerken met zorgprofessionals (69%) en het opzetten van een netwerk voor de domeinen sport, bewegen, welzijn en zorg (60%) ([figuur 2.3](#)).

Figuur 2.3

Taken die de BSC Plus zal krijgen in de gemeente

(in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=52)

Bron: Vragenlijst onder deelnemende gemeenten aan de pilot BSC Plus 2024, Mulier Instituut.

2.4 Partners

Bijna twee derde van de gemeenten (63%) heeft bij de start van de pilot al partners betrokken. Twee op de tien (19%) hebben dat nog niet gedaan. De overige gemeenten (17%) geven aan niet te weten of er momenteel al partners zijn voor het project BSC Plus.

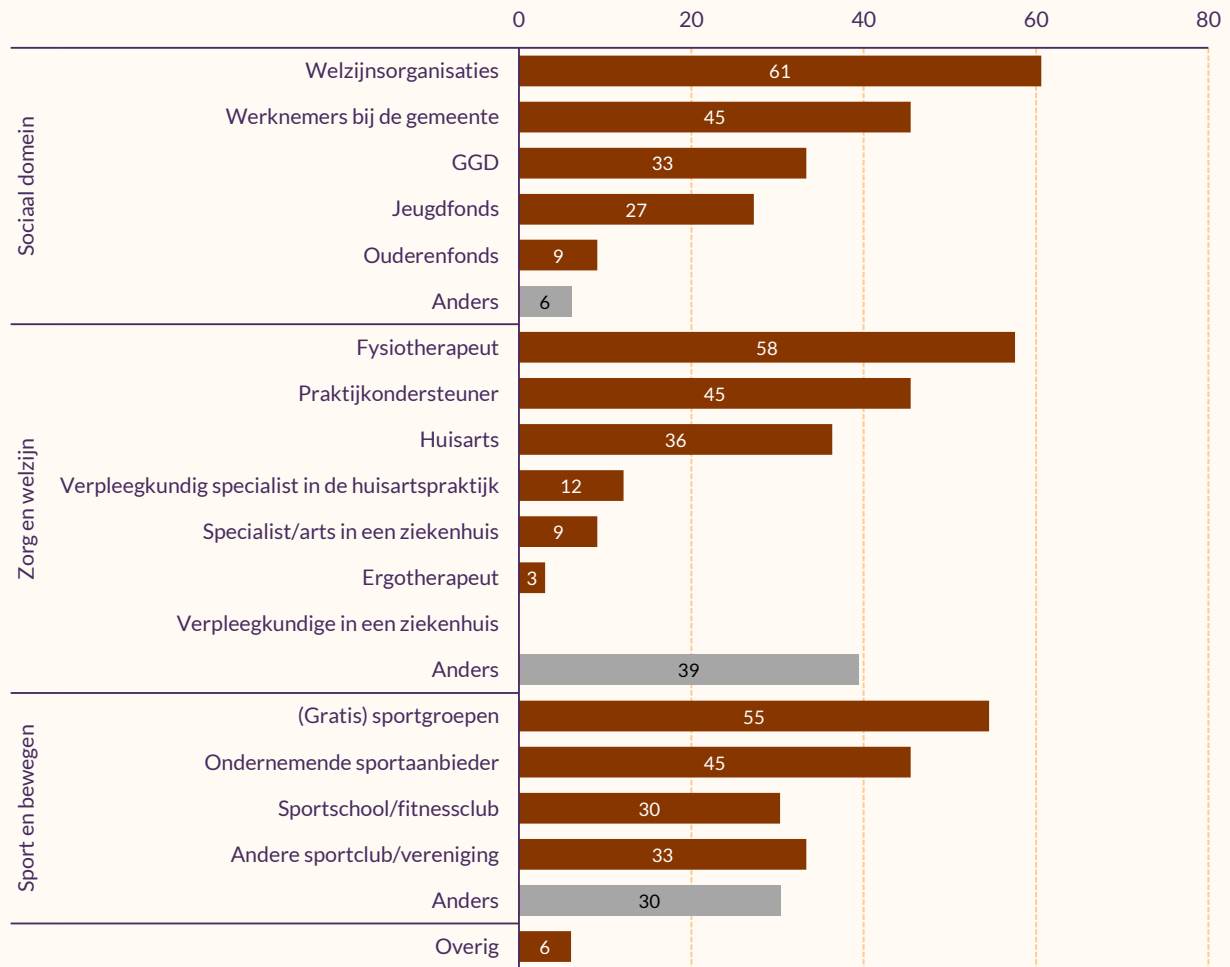
Er zijn partners betrokken vanuit verschillende domeinen: sport en bewegen, zorg en welzijn en het sociale domein. In [figuur 2.4](#) is te zien met welke partners gemeenten samenwerken voor het project BSC Plus.

- In het sociale domein is er veel samenwerking met welzijnsorganisaties (61%) en werknemers bij de gemeente (45%).
- Binnen het domein 'Zorg en welzijn' wordt, naast de fysiotherapeut, veel samengewerkt met de praktijkondersteuner (45%). Bij 'anders' (39%) geven gemeenten vaak aan samen te werken met diëtisten/voedingsdeskundigen.
- In het domein 'Sport en bewegen' is er voornamelijk samenwerking met (gratis) sportgroepen (55%) en ondernemende sportaanbieders (45%). Bij 'anders' (30%) geven gemeenten vooral aan samen te werken met (gemeentelijke) sportbedrijven en wandelgroepen.

Figuur 2.4

Partners voor het project BSC Plus

(in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=52)

Bron: Vragenlijst onder deelnemende gemeenten aan de pilot BSC Plus 2024, Mulier Instituut.

2.5 Ondersteuningsbehoeften

Bijna vier op de tien gemeenten (38%) geven aan behoefte te hebben aan ondersteuning bij de pilot BSC Plus. Daarbij gaat het voornamelijk om praktijkvoorbeelden en ervaringen van andere deelnemende gemeenten. Ook het uitwisselen van ideeën met andere deelnemende gemeenten is wenselijk. Daarnaast noemen gemeenten hulp bij implementatie en verbreding van de GLI, en koppeling met ketenaanpakken, zoals binnen GALA.

Community of Practice

In dit hoofdstuk beschrijven we de eerste regionale CoP's. Deze zijn in het voorjaar van 2024 gehouden. Wij zijn bij twee van deze CoP's aanwezig geweest om te zien hoe de deelnemende BSC Plus op dit moment met het project bezig zijn, hoe het gaat met de implementatie in hun gemeente en wat zij ervaren als knelpunten en bevorderende factoren in de opleiding en de pilot.

3.1 Inrichting CoP

Omdat het de eerste regionale CoP's waren, startten de bijeenkomsten met een kennismaking. Deelnemers vertelden wat zij momenteel voor functie hebben en hoe zij wat ze leren bij de AVLEG opleiding tot leefstijlcoach (hbo-BSC Plus) of de LAB-training 'Beweegreis' (mbo-BSC Plus) willen inzetten binnen hun werk. Wij namen deel aan één regiobijeenkomst voor de hbo-BSC Plus en één regiobijeenkomst voor de mbo-BSC Plus.

Na de kennismaking volgde een inhoudelijk gedeelte. Dit gedeelte werd ingevuld op basis van de behoeften van de groep. Als de groep hier geen ideeën voor had, deed het Kenniscentrum Sport & Bewegen een voorstel.

Zo heeft het Kenniscentrum voor één van de groepen een presentatie gegeven over producten en tools voor buurtsportcoaches om bewegen te stimuleren. De deelnemers gingen vervolgens zelf aan de slag met een van deze tools (de Beweegcirkel), en sloten af met een gezamenlijke terugkoppeling.

Bij een andere CoP gaven externen een workshop over de verbinding tussen sport en zorg en de belemmeringen die hierbij ervaren worden.

Het is de bedoeling dat de deelnemers zelf de inrichting van de CoP's bepalen op basis van hun behoeften. Ideeën die deelnemers opperden, waren een werkbezoek bij een deelnemer die al leefstijlcoach is, en informatie over financiering.

3.2 Motivatie deelnemers

Vaak buurtsportcoaches die al betrokken zijn bij de GLI

De meeste deelnemers werken momenteel als buurtsportcoach. Vooral de variatie binnen het werk als buurtsportcoach vinden zij erg leuk. Vaak zijn zij al wel betrokken bij de uitvoering van de GLI binnen hun gemeente, waarbij zij beweeglessen verzorgen.

Ook starten veel deelnemers momenteel beweeggroepen op om (laagdrempelig) te starten met bewegen. Deze beweeggroepen kunnen verschillende doelgroepen bedienen, waaronder (oud-)deelnemers van de GLI. Sommige doen dit in samenwerking met zorgprofessionals, zoals een POH of huisarts.

Beweegcomponent binnen GLI vergroten

De deelnemers merken dat de beweegcomponent in de GLI momenteel erg klein is. De motivatie van de deelnemers om de opleiding AVLEG of Beweegreis te volgen, is dan ook vaak om de beweegcomponent een stevigere rol te geven binnen de GLI.

Geen duidelijk beeld van uitvoering vanuit gemeenten

Verschillende deelnemers geven aan dat de gemeente waarvoor zij werkzaam zijn, hen vrijlaat in de uitvoering van hun werk. En daarmee ook in hoe zij de kennis die ze opdoen met de opleiding, willen inzetten binnen hun functie. Andere deelnemers geven aan dat nog niet duidelijk is hoe de functie BSC Plus belegd gaat worden. De gemeente wil dat ze de opleiding eerst afmaken, en dan pas kijken naar de uitvoering.

Meeste deelnemers willen niet aan de slag als leefstijlcoach

De meeste deelnemers zien zichzelf na de opleiding niet als leefstijlcoach aan de slag gaan en zelfstandig de hele GLI uitvoeren. De opleiding voor de hbo-BSC Plus leidt deelnemers wel op tot leefstijlcoach, zodat zij zelfstandig de GLI mogen uitvoeren. Maar deelnemers willen vooral de beweegcomponent in de GLI versterken.

Daarnaast zien de deelnemers een taak in het verstevigen van het netwerk en de relatie met leefstijlcoaches. Zij zien hun nieuwe rol dus meer als ondersteuning en aansluiting op de huidige leefstijlcoach.

Verschillende deelnemers geven daarnaast aan momenteel wel beweeggroepen op te starten en te begeleiden, maar met de insteek dat vrijwilligers of deelnemers uit de groep dit zelf overnemen. Op deze manier willen zij in hun nieuwe rol als BSC Plus meer een coördinerende en/of verbindende rol oppakken dan in hun huidige rol als BSC.

3.3 (Mogelijke) knelpunten

Deelnemers geven aan dat er verschillende knelpunten zijn waar zij momenteel in hun werk tegenaan lopen, of die zij voorzien in hun toekomstige rol:

- samenwerking met zorgprofessionals opzetten en/of intensiveren: knelpunten hierbij zijn niet goed weten wat verschillende professionals voor elkaar kunnen betekenen, gebrek aan tijd en gebrek aan financiën;
- de rol als BSC Plus vormgeven zonder dat dit concurrentie is voor leefstijlcoaches: de hbo-BSC Plus worden in de pilot opgeleid tot geaccrediteerd leefstijlcoaches die zelfstandig de GLI mogen uitvoeren. Maar de meeste deelnemers zien zichzelf niet in deze rol. Zij willen ervoor waken dat huidige leefstijlcoaches de toekomstige BSC Plus daarmee als concurrentie gaan zien voor hun werkzaamheden;
- mensen vanuit beweeggroepen door laten stromen naar regulier aanbod: hierbij is niet alleen het sporten en bewegen zelf een drempel, maar zien de BSC Plus-deelnemers ook financiële drempels, zoals het betalen van contributie en sportkleding.

Conclusie & aanbevelingen

In dit hoofdstuk beschrijven we de conclusies over het eerste jaar van de pilot BSC Plus. We leggen de perspectieven van de gemeenten en de deelnemende buurtsportcoaches naast elkaar. Vervolgens doen we aanbevelingen om enkele knelpunten van de deelnemers aan te pakken.

4.1 Conclusie

Gemeenschappelijk doel: meer bewegen binnen de GLI

Zowel gemeenten als deelnemers hebben als doel om de beweegcomponent een stevigere rol te geven binnen de GLI. Dit verwachten gemeenten onder andere te doen door een leefstijlcoach met verstand van bewegen in te zetten in de vorm van een BSC Plus.

Ook verwachten zij dat de BSC Plus ervoor kan zorgen dat deelnemers al tijdens de GLI structureel in beweging gebracht worden en na afloop in beweging blijven. Het structureel bewegen na afloop van de GLI kan ook door een BSC Plus uitgevoerd worden.

Verskil tussen intentie pilot en uitvoering hbo-BSC Plus

Een van de doelen van de pilot voor de hbo-BSC Plus is dat buurtsportcoaches, met al hun kennis over sport en bewegen, opgeleid worden tot leefstijlcoach. Zodat zij zelfstandig GLI's kunnen uitvoeren en daarbij de beweegcomponent kunnen vergroten.

Maar de meeste deelnemers zien zichzelf niet als leefstijlcoach aan de slag gaan. Er bestaat dus een verschil tussen de intentie van de pilot (GLI uitgevoerd door BSC Plus, zodat hiermee de beweegcomponent vergroot en mogelijk op den duur vergoed wordt) en de gewenste uitvoering/uitkomst van de deelnemers.

Invulling functie BSC Plus nog niet helder

De meeste gemeenten hebben doelen gesteld die zij willen halen door inzet van de BSC Plus. Ook hebben de meeste gemeenten al bij aanvang van de pilot nagedacht over het takenpakket van de toekomstige BSC Plus. Maar verschillende deelnemers geven aan dat de uitvoering/invulling van de functie BSC Plus nog niet vaststaat vanuit hun gemeente.

Het lijkt er dus op dat gemeenten wel een algemeen idee hebben wat ze met de pilot willen bereiken, maar dat ze de daadwerkelijke uitvoering pas invullen als deelnemers de opleiding gevolgd hebben.

BSC Plus als verbinder tussen zorg en sport en bewegen

Gemeenten zien een stevig netwerk en goede samenwerking met zorgprofessionals en andere domeinen als belangrijke bevorderende factor voor de uitvoering van de

GLI. Zij zien de toekomstige BSC Plus dan ook vaak als schakel tussen de zorg en sport en bewegen. Ook deelnemers zien deze verbindende rol als belangrijke taak. Wel zien zij hier nog verschillende knelpunten, zoals gebrek aan tijd vanuit de zorgprofessionals.

Het zoeken van verbinding tussen zorg en sport en bewegen verbinding is een van de doelen van de Brede Regeling Combinatiefunctionarissen (BRC) (Rijksoverheid, z.d.). Zowel de opleiding tot leefstijlcoach als de Beweegreis geeft de BSC Plus meer zicht op en een inkijkje in het zorgdomein, waardoor het leggen van deze verbinding makkelijker wordt.

4.2 Aanbevelingen

Verbeter de samenwerking met zorgprofessionals

Zowel gemeenten als deelnemers zien een belangrijke rol voor de BSC Plus in het opzetten en/of intensiveren van samenwerking met zorgprofessionals. Deelnemers geven wel aan dit lastig te vinden. We doen een aantal aanbevelingen om deze samenwerking op te zetten en/of te intensiveren (Gutter & Collard, 2022):

- Zorg voor binding in de samenwerking door korte lijnen, regelmatige communicatie en aanwezigheid bij de zorgprofessional.
- Maak duidelijke werkafspraken en spreek verwachtingen naar elkaar uit. Wijs hiervoor kartrekkers aan onder de zorgprofessionals die het aanspreekpunt zijn en collega's op de hoogte houden.
- Maak een flyer of poster om de BSC Plus en/of GLI bij de zorgprofessional onder de aandacht te houden.
- Zorg dat je als BSC Plus regelmatig terugkoppeling geeft richting zorgprofessionals over de voortgang van doorverwezen cliënten. Op deze manier zien zorgprofessionals wat de samenwerking oplevert en blijft de motivatie om door te verwijzen hoog.

De coördinator sport en preventie (CSP) is een nieuw, zesde profiel binnen de Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC). Deze coördinator heeft als taak om verbinding te maken tussen sport- en beweegstimulering en preventie (Hoogendam et al., 2024). Als verbinder kan de CSP zorgprofessionals informeren over en koppelen aan de BSC Plus.

Verbeter de doorstroom naar regulier sport- en beweegaanbod

Een ander knelpunt wat deelnemers zien, is het doorstromen van mensen vanuit beweeggroepen naar regulier sport- en beweegaanbod. Een van de knelpunten die ze hierbij ervaren, is gebrek aan financiën bij de deelnemer. Om hier goed mee om te kunnen gaan, raden we het volgende aan:

- Zorg dat de BSC Plus kennis hebben over financiële regelingen en over (eventuele) kosten van verschillend aanbod, en ideeën voor gratis sporten en bewegen.
- Breid het gratis sport- en beweegaanbod uit.

Naast de 'harde kant', zoals financiën, is er ook aan de 'zachte' kant vaak een drempel voor deelnemers van GLI's en/of beweeggroepen om door te stromen naar regulier sport- en beweegaanbod. Bijvoorbeeld doordat ze zich niet comfortabel voelen in het reguliere sport- en beweegaanbod. Deze drempels zijn niet eenvoudig weg te nemen. Vaak is maatwerk nodig om iemand op de juiste plek te krijgen.

NOC*NSF is momenteel bezig met een pilot 'Sport en Zorg', waarbij zij via samenwerking tussen sport en zorg meer mensen met een (verhoogd risico op) kwetsbare gezondheid sportief in beweging willen brengen (NOC*NSF, z.d.). Mogelijk kunnen BSC Plus (lessen van) dit programma gebruiken om de doorstroom naar regulier sport- en beweegaanbod te bevorderen.

Collard en Gutter (2022) hebben daarnaast verschillende algemene aanbevelingen gedaan om de doorstroom naar regulier sport- en beweegaanbod te bevorderen.

Bijvoorbeeld:

- Creëer een overzicht van wensen van deelnemers, zodat je mensen met dezelfde wensen aan elkaar kunt koppelen.
- Verbeter de kennis van trainers/begeleiders om specifieke doelgroepen te begeleiden bij sporten en bewegen.
- Creëer structureel aanbod voor specifieke doelgroepen, bijvoorbeeld zwem- of wandelgroepen.

Bronnen

Collard, D., & Gutter, K. (2022). *Leefstijlpreventie door verbinding van het zorg- en sportdomein*. Mulier Instituut.

Gómez Berns, A., Van Stam, W., Keijzer, M., & Baggen, W. (2024). *Monitor Brede Regeling Combinatiefuncties 2023*. Mulier Instituut.

Gutter, K., & Collard, D. (2022). *Implementatiesuccessen en effecten van Bewegen op Recept. De verbinding van het sport- en beweegdomein met de eerstelijnszorg*. Mulier Instituut.

Heerschop, M., Gutter, K., Hutter, I., & Eggink, L. (2023). *Bewegen in de gecombineerde leefstijlinterventies: uitvoering door leefstijlcoaches in de praktijk*. Mulier Instituut.

Van der Heijden, J., Gutter, K., Van Gorp, M., & Collard, D. (2023). *De verbinding van het zorg- en sportdomein*. Mulier Instituut.

Hoogendam, A., Kusters, A., & Gutter, K. (2024). *Werken aan het fundament*. Mulier Instituut.

Loketgezondleven.nl (z.d.). *Gecombineerde leefstijlinterventie*. Geraadpleegd op 27 augustus 2024, van <https://www.loketgezondleven.nl/leefstijlinterventies/gecombineerde-leefstijlinterventie>

Rijksoverheid (z.d.). *Bestuurlijke afspraken Brede Regeling Combinatiefuncties 2023-2026*. Geraadpleegd op 05 september 2024, van <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-437a5599f4a07e90a8fc8e84370edaff56383707/pdf>

NOC*NSF (z.d.). *Sport en Zorg*. Geraadpleegd op 16 september 2024, van <https://nocnsf.nl/sport-en-zorg#:~:text=Het%20programma%20Sport%20en%20Zorg,sportief%20in%20beweging%20te%20krijgen>

RIVM (2024). *Monitor Gecombineerde Leefstijlinterventie 2024*.

Janne van der Heijden
j.vanderheijden@mulierinstituut.nl

Kirsten Gutter

Wikke van Stam
w.vanstam@mulierinstituut.nl